

Mas tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

10. leto / številka 40

V Celovcu, dne 2. oktobra 1958

Cena 1.50 šilinga

700 delegatov iz Južne Koroške manifestira v Celovcu

Za naše pravice se bomo borili!

V torek, dne 30. septembra se je ob treh popoldne zbralo 700 zastopnikov iz Podjunc, Roža in Zilje v veliki dvorani Delavskega doma v Celovcu ter odločno protestiralo proti razglasu deželnega glavarja o »osvojitvi od obveznega pouka slovenščine.« Zborovalci so ta ukrep označili kot kršitev ustave in naslovili na koroško deželno vlado ter na zvezno vlado na Dunaju naslednjo resolucijo, ki sta jo predložila prireditelja zborovanja, Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem:

RESOLUCIJA

1. Z veliko zaskrbljenostjo ugotavljamo dejstvo, da so pristojne oblasti popustile šovinističnim težnjam nestrpnih nemških organizacij, združenih v „Kärntner Heimatdienst“ in s tem zadale hud udarec po vojni započeti politiki mirnega sožitja med obema narodoma v deželi.

2. Ogorčeno protestiramo proti kršitvi ustavnega zakona in zahtevamo, da zvezna vlada v smislu člena 139 zveznega ustavnega zakona ustavnemu sodišču predlaga, da razveljavi protiustavni odlok z dne 22. septembra 1958.

3. Slovenski jezik je po Državni pogodbi v upravnih in sodnih okrajih Koroške s slovenskim ali mešanim prebivalstvom dopuščen kot uradni jezik dodatno k nemškemu in zato ne more biti tuj jezik in je dolžnost vseh priseljencev v teh krajih, da se naučijo obeh uradnih jezikov na tem ozemlju, kakor je to dolžnost domačega prebivalstva.

Nasprotno pa ugotavljamo, da sodelujejo pri protiustavni akciji pobiranja podpisov po navodilih nacionalističnih organizacij predvsem priseljeni tujci, med njimi tudi državni uradniki in celo varnostni organi in na ta način pritiskajo na našega gospodarsko zapostavljenega in socialno odvisnega človeka.

4. Ob teh dejstvih in v ožigled nedemokratičnih metod že v naprej odrekamo veljavnost kakršnim koli rezultatom nepreverjenega plebiscita in izjavljamo, da ne bomo priznali nobene rešitve, ki noče upoštevati tudi predlogov manjšine.

Zahtevamo, da se končno prepovejo številne znane organizacije, katerih dejavnost je usmerjena in dejansko delajo na to, da slovenskemu prebivalstvu odvzamejo njegov značaj in pravice kot manjšine. Poudarjamo, da ne bomo popustili v terjanju pravic, ki nam grejo po ustavi in Državni pogodbi, vse dotlej, dokler ne bo oblast dejansko priznala in uveljavila enakopravnosti koroških Slovencev v smislu naših predlogov za uresničitev določil člena 7 Državne pogodbe.

Celovec, dne 30. septembra 1958.

Za uvod so združeni pevski zbori zapeli hvalnico „Domovina mili kraj“ in še nekaj drugih udarnih pesmi, nato pa je predsednik zborovanja Janko Ogris star. iz Bilčova zborovanje začel in pozdravil vse rojake, ki so pustili svoje delo prav sedaj, ko je na kmetijah vsaka ura dragocena in v tako mogočnem številu prihiteli v Celovec. Prav posebno je pozdravil zastopnike domačega in inozemskega tiska, med katerimi so bili dopisniki italijanskih, švicarskih in jugoslovanskih listov.

Sledila je izvolitev častnega predsedništva. Soglasno so bili izvoljeni:

Janko Janežič, svetnik kmetijske zbornice za Koroško, kmet v Lešah pri št. Jakobu; Janko Zwitter, pd. Abuja, kmet iz Zahomca; Franc Jelen, kmet iz Libuč in Janko Tolmajer, kmet iz Radiš.

Dr. Joško Tischler: Združimo se!

S kratkim nagovorom je pozdravil zborovalce predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Joško Tischler, ki je dejal:

V 16. stoletju so slovenski kmetje s cepci in vilami branili svojo staro pravdo pred nasilno gospodo, v 17. stoletju so proti turškemu napadom branili svoje imetje in svojo domovino.

Leta 1958 pa koroški Slovenci ponovno dvigamo svoj glas v obrambo naših najosnovnejših osebnih pravic, svojega lastnega jezika.

Tudi tokrat smo vsi pustili delo, da v skupni manifestaciji povemo svetu „Živeti hočemo“, na svoji zemlji kot enakopravni državljani.

Smo na naši zemlji!

Tajnik Narodnega sveta koroških Slovencev dipl. trg. Janko Uranik pa je nato dejal:

„Slovenska beseda ima na Koroškem domovinsko pravico že nad 1.400 let. V času od leta 1938 do 1945 so jo nacisti poskušali s surovo silo zbrisati z obličja naše domovine, a so bili prej sami izbrisani z obličja zemlje. Ko smo se leta 1945 vrnili iz izseljeništv, nismo vračali milo za drago, ampak smo se zadovoljili s samo po sebi malenkostnimi pravicami, ki jih daje slovenskemu jeziku šolska odredba iz leta 1945. Dvojezična šola je nastala iz naše iskrene želje po trajnem mirnem sožitju z nemškimi sodeželani. Ona ne daje nobenih predprav slovenskemu jeziku, to je govoric domačega ljudstva, ampak le najmanj, kar je mogoče zahtevati.

Takrat so nanjo pristali tudi nemški krogi. Uradni predstavniki Avstrije so jo pri pogajanjih za državno pogodbo kazali kot naravnost vzorno ureditev. Že takrat pa so zamolčali, da se marsikje sploh ne izvaja. Čeprav je bila prav dvojezična šola eden izmed temeljev, na katerih je nastala stavba državne pogodbe, se je takoj po podpisu te pogodbe začela sistematična goinja za uničenje te šole, ki bi naj mladini kazala pot v lepo bodočnost brez prepira in sovraštva med obema narodoma. Odgovorna oblast hujskačev ni nikogar resno pozvala na odgovor, temveč se je končno

sama „vdala“ temu „pritisku“ ter izdala uredbo z dne 22. septembra, ki zabija klin sovraštva med koroško mladino.

Še vedno smo prepričani, da je sodelovanje med narodi neobhodno potrebno za obstanek nas vseh in da je priznavanje enakih pravic in spoštovanje prevzetih obveznosti temelj vsakega civiliziranega sožitja. Zato smo vas povabili, dragi rojaki, da skupno pred vso javnostjo izrazimo naš protest proti prikrajševanju naših pravic da izpovemo našo zahtevo po popolni uresničitvi celotnega člena 7 državne pogodbe, ki med drugim prepoveduje tudi delovanje vseh raznarodovalnih organizacij.

Vedno znova slišimo in beremo o tem, kako vzorno je bilo in je še sedaj ravnanje z manjšinami v Avstriji in da bi naj bilo vsemu svetu za zgled. Mi pa pravimo, da imajo prav sedaj pri nas na Koroškem odgovorne oblasti priložnost, da to doslej nedokazano trditev dejansko uresničijo. To ne bo samo izpolnitev prevzete dolžnosti proti manjšini, ampak bo zelo koristilo tudi ugledu države v svetu!”

Odlok deželnega glavarja je protiustaven

Prdesednik Zveze slovenskih organizacij dr. Franci Zwitter je v svojem govoru naglasil, da je člen sedem državne pogodbe nedeljiva celota in da mora biti v celoti izpolnjen. Državna pogodba je mednarodno obvezna pogodba in temelj države, kajti je bistveni del ustave. In prav tisti, ki jim je poverjeno vodstvo državnih poslov, tako v zveznem, kot v deželnem merilu, bi morali v prvi vrsti skrbeti za spoštovanje ustave in zakonov ter v njih vsebovane obveznosti izpolnjevati. Zato je bilo toliko večje razočaranje, ko je deželni glavar izdal dne 22. septembra odlok, ki krši po ustavi dolo-

čeno obveznost slovenskega šolskega pouka.

Sledila je debata. Javljali so se k besedi delegati iz vseh treh dolin ter pripadniki raznih stanov in poklicev.

Oglasili so se možje iz naroda

Izvoljeni slovenski zastopnik v Kmetijski zbornici Janko Janežič iz Leš je sedanjji položaj primerjal kmetu, ki je prvo leto posejal plemenito seme. Toda ko je žetev že dozorevala pa je prišel nevoščljivi sosed in mu žetev iz sovraštva ukradel.

Franc Rutar, trgovec iz Dobrle vesi, je razgalil zlaganost »plebiscitarnih« zborovanj »Društev staršev«. V resnici je tako, da peščica prenapetežev s hrupom, krikom, grožnjami, pa tudi z gospodarskim pritiskom terorizira večino.

Janko Tolmajer, kmet z Radiš, je obsodil neresnične klevete in prostaške napade na profesorje slovenske gimnazije. Dejal je tudi, da bi v zadnjih 13 letih morala šolska oblast skrbeti za to, da tisti učitelji, ki prejemale dodatno plačilo za poučevanje slovenščine, ta jezik tudi dejansko uče.

Lambert Pisjak, kmet iz Radiš je zborovalce nagovoril v prijetnem domačem radiškem narečju.

Mertl Franci, pd. Prangerjev iz Brnce je pa posegel v zgodovino sosednjih narodov. Zvestoba do narodnosti je podlaga narodove veljave, kajti sosedje cenijo narod le v toliko, kolikor se on sam svojega dostojanstva zaveda. Dejal je tudi, da slovenščina ni nikaka ovira za priučitev nemščine in navedel za zgled nekega mladega orožnika slovenskega rodu, ki je pri izpitih iz nemščine dosegel najboljšo oceno, pred vsemi svojimi nemškimi vrstniki.

K besedi so se oglasili še Peter Kuhar, žagar iz Zeleznice Kaple, Koren Arnold, kmet iz Kotmare vesi, dr. Luka Sienčnik, živino-

zdravnik iz Dobrle vesi, Rutar Vlado, trgovec iz Žitare vesi.

V kratkem, a temeljitem govoru je nato prof. dr. Valentin Inzko, tajnik Krščanske kulturne zveze, kot izkušen šolnik obravnaval vzgojno plat šolskega vprašanja. Ugotovil je, da v 13 letih deželni šolski svet ni storil svoje dolžnosti do dvojezične šole. Obstajala je sicer odredba iz leta 1945, toda do danes še ta šola ni imela enotnega učnega načrta. »Predno stopim na vlak ali se ukrcam na ladjo, hočem vedeti, kam me vodi pot. Tudi vsaka uspešna šola mora imeti jasno začrtano svojo pot v učnem načrtu in njega sestava je prva dolžnost šolske oblasti« je dejal govornik. Ugotovil je še, da šolska oblast ni v zadostni meri skrbela za vzgojo usposobljenih učiteljev in da so nekateri strokovno usposobljeni učitelji bili nastavljeni na šolah v popolnoma nemških krajih. Šolska oblast tudi ni zadosti nadzirala učiteljev pri pouku na dvojezičnih šolah, ki so lahko poučevali brez načrta in kontrole, kakor se jim je zadelo. Nadaljeval je: »Če bi v minulih letih šolska oblast posvečala večjo pažnjo tem izrazito pedagoškim platem dvojezičnega šolstva, bi prav verjetno to šolstvo ne bilo potegneno v politiko. Vprav reševanje šolskega vprašanja po političnih vidikih pa je oviralo razvoj tega pouka in omogočilo zmedo ter prekrške, na katere se sedaj, in to je višek ironije, se sedaj prav nanje sklicuje deželni glavar in predsednik šolske oblasti v svojem odloku.

Molili bomo in se borili!

Koroški Slovenci vztrajamo pri zahtevi, da mora vsakdo spoštovati avstrijsko ustavo, katere del je tudi člen 7 z dvojezično šolo vred. Pot do rešitve tega sedaj tako zamotanega vprašanja je možna le preko zakona, kateri bi bil pripravljen v dogovoru z manjšino. Čisto jasno izpovemo, da ne more biti rešitev kateregakoli narodnostnega vprašanja v zvezi s členom 7 brez nas in preko nas. Vsako tako rešitev odklanjamo in zanjo ne bi mogli prevzeti nobene soodgovornosti. Mi smo partner, ki je v državni pogodbi omenjen, kajti govori se v njej izrecno o Slovencih na Koroškem in Štajerskem ter Hrvatih na Gradiščanskem. Kot lojalni avstrijski državljani bomo naše stališče znali vskladiti s stališčem onih nemških sodeželanov, ki so demokrati tudi po srcu in duhu, ne pa samo po besedah in jim je blagor naše države — kot tudi nam — resna zadeva. Zato apeliramo na dunajske državne oblasti, da razveljavijo odlok deželnega glavarja ter podvzamejo vse, da pride čimprej do razgovorov s predstavniki manjšine ter upoštevanja njihovih predlogov.

Da bi se ta naša želja uresničila in bi bil zagotovljen mir med obema narodoma v deželi, pa bomo koroški Slovenci v prihodnjih dneh in tednih še prav posebno veliko molili. Ker vemo, da je nad nami Bog, ki vodi usodo narodov, zato zaupajmo in verujmo.

Na oder je stopil še č. gospod Avgust Čebul, župnik v št. Lenartu pri 7 studencih. Dejal je, da tudi duhovniki stojijo ob strani naroda v borbi za svoje pravice. Duhovniki danes niso prišli na to zborovanje, da se udeležijo politične prireditve. Za duhovnika so pravice matrne besede za deva, ki spada tudi v področje vere in morale.

Poslanstvo duhovnika je v tem, da spremlja svoje ovčice na vsej njihovi življenjski poti, da deli z njimi veselje in težavo, od zibelke do groba. Zaključil je: »Zato bomo vsi molili in vsi se bomo borili.«

Njegove besede je prekinilo orkansko odobravanje. Potem smo vsi vstali ter zapeli našo koroško himno »Nmav čriez izaro«. Zborovanje v Celovcu je bil velik dan za koroške Slovence, dokaz naše življenjske volje in borbenosti.

Politični teden

Po svetu . . .

Napetost na Daljnem vzhodu popušča
Po velikih bitkah med Čangkajškovi in komunističnimi silami v Formoški ožini se kažejo prvi znaki popuščenja na obeh straneh. Čangkajškove zračne sile so v veliki bitki, v kateri je sodelovalo nad 100 letal, zlomile premoč komunističnega letalstva nad otokom Kvemojem ter omogočila oskrbo nacionalistične posadke na tem otoku. Slednja je bila zaradi koncentričnega topovskega ognja in bombardiranja že več tednov popolnoma odrezana od ostalega sveta.

Pri letalskih spopadih se je pokazalo, da so ameriška letala, ki jih uporabljajo Čangkajškovi piloti, boljše od kitajskih, ki so sovjetskega izvora. Izgube komunističnih letal so znatno večje od Čangkajškovi. Na eno sestreljeno Čangkajškovo letalo pride 10 komunističnih. Čudno je samo to, da veljajo najnovejši sovjetski lovci za tehnično skoraj prav tako dobre kot ameriški. Izgleda, da Sovjeti svojim kitajskim somišljenikom ne dajejo najboljšega orožja. Zato je tudi razumljivo, da so oblasti v Pekingu postali manj odločni. V Varšavi pa se v zatišju molka še naprej razgovarjata tamošnji ameriški poslanik Beam in predstavnik komunistične Kitajske Wang Ping-nan. Grozljiva podoba nove atomske svetovne vojne se je zopet nekoliko odmaknila.

Tudi na Srednjem vzhodu nekoliko manj hrupa

V Libanonu je prevzel oblast novoizvoljeni državni predsednik general Šehab, ki je pozval na oblast voditelja upornikov proti vladi prejšnjega predsednika Chamouna, 36-letnega Rašida Karamija. Predaja poslov se je izvršila v senci ameriških bajonetov.

Novi državni poglavar je katoličan in je bil v mladosti častnik francoske vojske. Novi ministrski predsednik je pa musliman. V Libanonu je to običaj in sicer zaradi tega, ker sta muslimansko in krščansko prebivalstvo približno enako močni. Karami je izjavil, da bo najprej potoval v Kairo. Arabski nacionalisti, ki simpatizirajo z Nasserjem, so ta korak z veseljem pozdravili. Vendar se je njihovo navdušenje kmalu ohladilo, kot je Karami izjavil, da bo obiskal tudi Washington. Ameriška vlada je že začela umikati svoje čete iz dežele, vendar se pri tem ne bo prehnala, kajti treba je prej urediti zadevo z angleškimi četami v Jordaniji. Spočetka je izgledalo ameriško izkrcanje v Libanonu kot velika napaka in je nudilo dobrodošlo „municijo“ sovjetskemu propagandnemu aparatu. Toda ameriško izkrcanje v Libanonu je bilo tudi dokaz, da se Zpad ne bo pustil igravati s spretnimi besedami in da ne bo dopustil podtalnega sovjetskega rovarjenja. Sovjeti so opozorilo razumeli in to je prineslo pomiritev v tem delu sveta, kar je brez dvoma koristna stvar.

Zopet se je izkazalo, da je bilo pravilno stališče ameriškega zunanjega ministra Dullesa, ki je za politiko „odločnosti“ in se ne pusti preplašiti ne od donečih besed in tudi ne od groma topov pri Kvemoju. Ve namreč, da z besedami in topovi danes ni več mogoče dobiti vojne, ampak z atomskimi bombami in raketami.

Spor med Beogradom in Moskvo se zastruje

V minulih tednih smo bili priča posrutve sporov v Vzhodni Evropi. Sovjetski sateliti okrog Jugoslavije so začeli ostro napadati beograjsko vlado. Najmanjši je — kot ponavadi — seveda najglasnejši, zato so napadi albanskega tiska tudi najostrejši. Dolži jugoslovanske oblasti neštevilnih zločinov. Jugoslovani jim seveda vračajo milo za drago.

Pri prebiranju teh očitkov in protiočitkov se človeku zazdi včasih, kot da bi bral pamflete kake protikomunistične agencije.

Zelo se je poslabšalo razmerje tudi med Jugoslavijo in Bolgarijo. Bolgarski komunisti so se iz internacionalistov naenkrat prelevili v močne »narodnjake«. Očitajo Jugoslaviji, da preganja „bolgarsko manjšino“ v Makedoniji. V Beogradu, pa še bolj v makedonski prestolnici Skoplje, so odgovorili, češ da so Bolgari imperialisti in si hočejo prilastiti vso Makedonijo, ki tvori posebno republiko v okviru federativne Jugoslavije.

Kreg med komunističnimi bratci je zelo zolčen. Dejstvo, da so se poslužili sedaj celo nacionalnih vprašanj, pa kaže, da so razpoke v vzhodnem bloku vedno globlje.

Moskva sama se pa v tem prepiru drži bolj ob strani. Da vlije nekoliko vode za vedno toplejše zapadne simpatije za Jugoslavijo, je minuli teden celo objavila, da bo Jugoslaviji dobavila večjo količino pšenice po pogodbi, ki je bila sklenjena pred dobrim letom, a pred nekaj meseci razveljavljena. Je to pač boj, v katerem so dovoljeni vsi triki.

. . . in pri nas v Avstriji

Proračun še ni pod streho

Pogajanja za proračun še tečejo, vendar se je po dolgotrajnem medstrankarskem mešetarjenju razlika med posameznimi ministrstvi na eni in finančnim ministrom Kamitzom na drugi strani, precej zmanjšala. Minuli četrtek je 8 milijard še ločilo obe bojni strani, potem so pa začela ministrstva eno za drugim popuščati proti trdemu finančnemu ministru. Med drugimi sta znižala svoje zahtevke kmetijski minister Thoma in predstavnik Bauernbunda minister Ferdinand Graf, pod pogojem, da bodo tudi druga ministrstva štedila pri svojih izdatkih. Za tolažbo kmetov sta pa zahtevala »posojila« z zveznim jamstvom in po gospodarsko ustreznih pogojih.

Waldbrunner ne popusti

Bilo bi že prišlo do sporazuma, da ne bi prometni minister ing. Waldbrunner še naprej nepopustljivo vztrajal pri svojih milijardah za železnice, ki so letos svoj obračun zopet zaključile z veliko izgubo, ki znaša okoli dve in pol milijardi šilingov. V tem so tudi vključeni izdatki za nove investicije in socialne dajatve ter nekatera javna bremena. Kljub temu ostane še čisti obratni deficit približno ena milijarda šil., kar je spričo visokih cen za vozne reze veliko. Tudi za pošto je minister zahteval znatna sredstva. Celotno pri pogajanjih v koalicijskem odboru, ko so hoteli proračun že zaključiti, je Waldbrunner ostal nepopustljiv. Vendar računajo, da bo v kratkem dosežen tudi glede tega sporazum, kajti čas hiti. Vsekakor bo pa imel Wald-

General De Gaulle je zmagal v Franciji

Ko je pred dobrimi 6 meseci molčeči general prevzel oblast v položaju, ki je izgledal brezupen, so mnogi že pisali osmrtnice Franciji. V Alžiru so se Arabci upirali Francozom, francoski vojaki, ki bi morali pokoriti uporne Arabce, so se končno sami uprli vladi v Parizu. V sami Franciji je vrelo, pojavljali so se razni revolucionarni odbori in zaupanje v parlamentarno vlado je bilo do temeljev omajano.

V Alžiru je položaj slej ko prej resen. De Gaulle se ni posrečilo doseči sporazuma z upornimi Arabci, nasprotno, vodstvu uporniškega gibanja je celo uspelo zanesti terorizem v samo Francijo. Niti proti neposlušnim generalom in polkovnikom v Alžiru De Gaulle ni mogel nastopiti s potrebno energijo, kajti ni bil gotov, ali ga bodo ubogali. Tudi radikalne elemente je moral zaenkrat gladiti z obzirnostjo. V takem ozračju so njegovi svetovalci pripravljali osnutek nove ustave, ki daje predsedniku republike široka polnomočja in pomeni v resnici konec takozvane parlamentarne demokracije, kjer je bila oblast koncentrirana v parlamentu.

De Gaulle je prepotoval Francijo in njene kolonije, toda varoval se je pretiranih obljub, čeprav so Francozi kot romanska rasa nagnjeni k leporečju in lahko vnetljivi z ognjevitimi besedami. Toda v zadnjem desetletju so parlamentarni demagogi razočarali ljudi, kajti izkazalo se je vselej, da možje, ki so jim pri volitvah dali zaupanje zaradi njihovih demagoških obljub, teh kasneje niso izpolnili ter se brigali zgolj za lastne koristi in ne za Francijo, ki že 12 let ni imela stalne vlade.

Minulo nedeljo je francosko ljudstvo dalo zaupnico redkobesednemu generalu. Je to osebna zaupnica njemu, obenem pa protest proti parlamentarni demokraciji

brunner pred svojimi socialističnimi volilci mnogo lažje stališče kot njegovi ministrski kolegi iz OeVP.

Nevoljni kmetje

Popustljivost ministrov Thome in Grafa glede državnih izdatkov za kmetijstvo je zbudila precejšnjo nevoljo v kmetijskih krogih. Mali in srednji kmetje se že dalj časa pritožujejo, da so zapostavljeni. Kmetijska zastopstva se brigajo v prvi vrsti za interese »gospodskih kmetov« t. j. veleposestnikov. Ti dobivajo olajšave pri davkih, razne podpore in posojila, ker pač imajo dobre zveze in se stalno vozijo v mesta in postopajo po uradih, za kar pa mali kmet nima časa, ker mora obdelovati svojo zemljo, da se preživi. Z ozirom na to razpoloženje sta deželno vodstvo OeVP in Bauernbunda imeli minuli teden zborovanje v Celovcu. Govorili so med drugim predsednik Gruber, deželnozborni poslanec Schleiner, grof Goes in drugi. Zatrjevali so, da njihove organizacije ne zastopajo zgolj veleposestnike, ampak da so jim pri srcu predvsem mali in srednji, posebno pa še gorski kmetje. Toda če človek pregleda listo govornikov, jim bo le težko verjel, kajti star pregovor pravi, da je vsak najbližji sam sebi!

Zahtevali so vrsto ukrepov kot povečanje odstotka masti pri mleku ter olajšavo izvoza manjvrednega lesa, podpore kmetijstvu in predvsem izdelavo novega kmetijskega zakona, ki bo zavaroval kmetijstvo ter omogočil kmečkim gospodarjem načrte na daljši rok. To se vse lepo sliši, toda kaj ko zastopnikom kmetijstva potem v odločilnem trenutku na Dunaju zmanjka korajžje!

Rudarji že imajo 45-urni delovni teden
Kot prvi uspeh nedavne stavke rudarjev v Köflachu je treba označiti novo kolektivno pogodbo, ki določa za to kategorijo delavcev 45-urni delovni teden namesto dosedanjega 48-urnega delovnika. Sploh bo skrajšani delovni čas uveden v vrsti izvoznih industrij, ki so bile prizadete po nedavnem gospodarskem zastoju v Ameriki, čigar posledice so še vedno vidne v padajočih številkah avstrijskega izvoza v USA, kjer so zadnji teden celo določili posebne kontingente za nekatere barvaste kovine (svinec in cink).

Vendar so pa morali tudi rudarji nekoliko popustiti, kajti vmesne tri nadure (v primeru ako se položaj na rudarskem sektorju zboljša) bodo dobili plačane zgolj s 25% poviškom, dočim bo za nadaljnje nadure ostal v veljavi dosedanji povišek 50%.

francoskega tipa, kot jo imenujejo politični komentatorji v razliko od angleškega ali ameriškega vladnega sistema, kjer so glavne vladne pravice razdeljene med parlamentom in izvršno oblastjo v bolj pravilnem sorazmerju, s čimer je zagotovljena res svobodna in stalna vlada.

Volilna udeležba je bila zelo velika in De Gaulle je dobil 80% oddanih glasov, kar predstavlja največjo volilno zmago v francoski politični zgodovini.

Toda s to zmago je De Gaulle šele na začetku pravih težav. V Franciji sami bo moral obnoviti in utrditi zaupanje v državo in javne ustanove, v prekomorskih kolonijah pa stoji še pred težjimi problemi. Alžir je na prvem mestu. Arabsko uporniško gibanje še razpolaga z močnimi silami in je v Kairu ustanovilo že lastno vlado v izgnanstvu.

V zapadnih prestolnicah so izid ustavnega glasovanja v Franciji sprejeli z velikim veseljem, kajti upanje za stalnejšo vlado v Franciji so je znatno okrepilo. Taka vlada bo mogla v doglednem času igrati tudi pomembnejšo vlogo v mednarodni politiki, ki gre Franciji kot eni izmed glavnih sil v Evropi. Upati je, da Francija, dosedanji »veliki bolnik Evrope«, postane steber nove, zedinjene Evrope.

75.000 CESTNO SVETILKO JE SLOVESNO PRIZGAL dunajski župan Jonas prejšnji teden. Ta neonska luč, ki je dobila ime „jubilejna svetilka“, se nahaja v IX. mestnem okraju. Leta 1948 so na podoben način prižgali 25.000 svetilko in v desetih letih se je njihovo število potrojilo, kar tudi priča, kako zelo se je v zadnjih letih dunajsko mesto razvilo. Ni čuda, saj se tja steka davčni denar iz vseh zveznih dežel.

SLOVENC

doma in po svetu

Priprave za televizijo v Sloveniji

Po večmesečnih poskusnih oddajah bo sedaj televizijska postaja v Ljubljani začela oddajati svoj stalni program, in sicer v okviru jugoslovanske televizijske mreže, ki bo začela delovati dne 29. oktobra. Poleg središča v Ljubljani, bo še eno v Beogradu in v Zagrebu. Program bo skupen in sicer bo odpadlo na Beograd 40% na Ljubljano in Zagreb pa po 30% oddaj. V Ljubljani so pripravljala dela že končana. Oddaje bosta izžarevala postaji na Krvavcu ter Nanosu. Slednja bo omogočala sprejem ljubljanskih oddaj tudi na Primorskem. Kasneje pa nameravajo zgraditi izžarevalne postaje tudi na Kumu in Pohorju.

Prvo mesto za študentski pevski zbor

Pevski zbor „Tone Tomšič“, ki ga sestavljajo študentje ljubljanske univerze, je sodeloval na mednarodnem festivalu študentskih pevskih zborov v Strassbourgu v Franciji. Med 20 zbori iz zapadnih in vzhodnih držav mu je strokovna kritika soglasno prisodila prvo mesto. Pojoči študentje so priredili tudi več koncertov za slovenske izseljence v Severni Franciji.

Umrl je Izidor Cankar

V starosti 82 let je prejšnji teden umrl v Ljubljani dr. Izidor Cankar, univerzitetni profesor in redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Svoje glavno zanimanje je posvečal umetnostni zgodovini, udeleževal se je pa tudi kot leposlovec, esejist, politik in diplomat. Bil je ena izmed najznačilnejših in svojvrstnih osebnosti v slovenskem kulturnem življenju zadnjih petdesetih let.

Po maturi je vstopil v ljubljansko bogoslovje. Po dovršenem bogoslovju je nadaljeval svoje filozofske in umetnostne študije na Dunaju, kjer je bil učenc slovitoga prof. Dworzaka, na katoliški univerzi v Louvainu v Belgiji ter drugih zapadnoevropskih univerzah. Doktorat iz filozofije je dosegel na Dunaju. Po povratku v domovino je že leta 1920 postal docent za umetnostno zgodovino na novoustanovljeni univerzi v Ljubljani. Vzgojil je novo generacijo slovenskih umetnostnih zgodovinarjev, obenem pa je slovensko umetnostno zgodovinsko znanost spravil na evropsko raven. Na tem področju je izvršil veliko pionirsko delo ter je odločilno — tudi z gmotnimi darovi — sodeloval pri ustanovitvi obeh osrednjih slovenskih umetniških ustanov v Ljubljani, Narodne in Moderne galerije. Špjal je več knjig o estetiki in umetnosti, ki spadajo med temeljna slovenska dela te vrste.

Bil je urednik revije „Dom in svet“. S posebno ljubeznijo pa se je posvečal knjižni zapuščini največjega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja, ki jo je izdal in opremil z uvodi ter komentarji. Kot moža svetovljanskega nastopa pa ga je leta 1936 vlada poslala kot jugoslovanskega poslanika v Argentino. Kasneje je bil poslanik v Kanadi, a leta 1948 v Grčiji.

Slovenec sodeluje pri raziskovanju raka

V Buffalu (USA) je eno izmed glavnih središč za raziskovanje raka v Ameriki. Ta bolezen spada med najtežje in danes zahteva največ smrtnih žrtev. Učenjaki se niso mogli ugotoviti njenega povzročitelja. V institutu v Buffalu deluje tudi slovenski rojak Jakob Planišek. Ta je sedaj svoj dognanja, ki jih je zbral skupno še z dvema ameriškim učnjakoma obdelal v dveh razpravah in ju objavil v dveh uglednih zdravniških revijah.

Zborovanje Slov. kat. starešinstva v Argentini

Odbor Slovenskega katoliškega starešinstva, ki ima sedaj svoj sedež v Argentini, je minuli mesec praznoval s posebnim študijskim dnevom desetletnico svoje obnovitve v zamejstvu, kjer nadaljuje delo v duhu, kot ga je ta organizacija akademskih starešin, ustanovljena leta 1900 v Ljubljani, izvajala do konca druge svetovne vojne v Sloveniji. Predavala sta dr. F. Logar in dekan slovenske teološke fakultete dr. Ignacij Lenček. Ob zaključku študijskega dne je po daljšem posvetovanju bila ugotovljena nujna potreba po ustanovitvi skupnega središča v zamejstvu, ki bi naj združevalo vse slovenske znanstvenike izven domovine. Sestanek je končal s skupnim tovariškim kosilom.

Slovenci zopet v Lurdu

Od 10. do 14. septembra je bil v Lurdu mariološki kongres, na katerem so se zbrali katoliški bogoslovni učenjaki z vsega sveta, da razpravljajo vprašanja o češčenju Marije. Delo so si razdelili na več komisij. Eni izmed njih je načeloval č. g. dr. Janez Vodopivec, profesor na papeški univerzi Propaganda Fide v Rimu.

Sledil je velik kongres za romarje, katerega se je udeležila tudi skupina koroških romarjev. Na tem kongresu je imel zanimivo predavanje tudi č. g. Nace Čretnik iz Pariza. Ponovno je prišel med Slovence v Lurdu škof dr. G. Rožman.

Povest iz pekla: Romanje v Meko

V zadnjih mesecih je bila svetovno politična pozornost posvečena arabskemu svetu. V časopisu ste brali o Kairu, Bagdadu, Beirutu, Ammanu in drugih prestolnicah sedanjih arabskih držav, kjer diktatorji, kralji in politiki nastopajo kot figure na veliki politični šahovnici. Toda arabski svet ima še eno, drugačno lice. Zato vam bomo danes povedli v Meko, sveto mesto mohamedancev, kamor vsako leto poroma na stotisoče privrženecv preroka Mohameda. Vsak pravoverni mohamedanec mora vsaj enkrat v življenju poromati v Meko in poljubiti „kaabo“, sveti črni kamen. Teda še danes tisti, ki gre v Meko, modro stori, ako najprej priporoči svojo dušo Allahu (mohamedansko ime za Boga) ter napravi oproko, kajti ne ve, ali se bo živ vrnil domov. Romanja v Meko so tudi v zadnjih letih še zahtevala več smrtnih žrtev, kot pa vojskovanje.

Dva turška novinarja sta se podala na romanje v Meko in se tudi srečno vrnila. Nato sta opisala svoje doživljanje, ki se bero kot povest iz pekla.

En zlatnik za pol sedeža

V Dharhanu, v Saudijskih Arabiji, sta se vkrčala na staro letalo tipa Douglas. Na trupu je imelo znake Saudijske letalske družbe, dva meča na zelenem polju. To je edina družba, ki sme nad ozemljem Saudijske kraljevine izvrševati zračni prevoz potnikov. V letalu je bilo trideset sedežev, vendar se je vanj nagnetlo sedemdeset potnikov. Vsak romar je moral agentu letalske družbe stisniti v roko zlatnik, preden je smel zlesti v aluminijasti trebuh letala, ki ga je bilo do neznosnosti razgrela vroča poletna sonce. Na ozkem prostoru so se gnetli romarji različnih arabskih plemen in vzhodnjaških narodnosti: Kurdi, Burmanci, Pakistanci, Djaki z Bornea. Vsi pa so imeli na sebi enako belo romarsko oblečilo, ki ga predpisuje koran (mohamedanska sveta knjiga). Še preden se je letalo dvignilo v zrak, sta dva romarja padla v nezavest. Neki Djak iz Bornea pa je nenadoma začel glasno vpiti in se z glavo zaganjati proti malemu okencu v steni letala. Zaradi vročine se mu je zmešalo in njegov blazni smeh je grozljivo donel po malem prostoru. Iz pilotske kabine je prišel ravnodušen policist in s težko leseno palico udaril zmešanca po glavi, da se je brez besede zrušil po tleh. Po opravljenem delu je policist pomembno pogledal okrog sebe in nato mirno odšel nazaj na svoj prostor.

Letalo se je razletelo

Kmalu so se tla spremenila v greznico. Ljudje so telesno potrebo opravljali, kjer je pač bilo, povrh tega smo pa mnogi začeli bruhati. Znoj je oblival vse romarje, tako da so bila bela romarska oblečila kmalu podobna namočenim umazaniam cunjam. Koža romarjev je bila polna vročinskih izpuščajev. Neka romarka iz Afganistana, ki ni mogla več vzdržati vročine, je začela trgati s telesa svoja oblečila in si kraspati srebeče izpuščaje.

Letalo je bilo sicer 2000 metrov nad zemljo. Z jasnega neba je sonce neusmiljeno žgalo, tako da je vročina postajala naravnost neznosna. Dan prej je neko letalo zaradi vročine naravnost razneslo. V puščavskem pesku so našli samo drobce razbitin letala in kosce trupel, ki so bili posejani več kilometrov naokoli.

Vendar je to letalo po sedmih urah pol leta že ponoči le pristalo na letališču Djidda ob Rdečem morju, v bližini Meke. Tri potnike so morali odnesti iz letala. Bili so mrtvi.

Letališče v Djiddi je bilo ostro razsvetljeno z reflektorji in podobno mravljišču, ki ga je orjakova roka nenadoma razrila. V kratkih presledkih so pristajala letala in izkrcavala svoj človeški tovor. Iz Somalije, iz Iraka, Sudana, Egipta, Severne Afrike. Poleg snežnobelega Libanonca je bil kot ebenovina črni Senegalec, vse pa je družila skupna vera in enako romarsko oblečilo.

Pregled potnih listov je nova priložnost za uradnike, da oberejo romarje. Brez „bakšiša“ (napitnine) noben potni list ni v redu. V gneči romarjev in prtljage pa so se sukali kot lačne hijene prebivalci mesta Djidda in kradli kovčke, denarnice, cajne in torbice. Lahkoverne romarje tudi vabijo v nočne lokale. Tam jih že čakajo plesalke, da jim izpraznijo žepe. Natararji imajo pripravljene pijače, ki jim je primičan opij ali kako drugo mamilo. Že mnogo takih romarjev so oropali za vse njihove prihranke. To je najstarejša in najbolj razširjena obrt v Djiddi, ki sega dolgih sedem stoletij nazaj. Včasih so jo opravljali na križiščih karavanskih poti ob robu puščave, sedaj pa kar na letališču.

Prepovedan vstop nevernikom!

Turška novinarja sta si najela sobo v nekem hotelu. Zanj sta plačala 250 šil., toda v njej nista mogla spati, kajti zrak je bil polno mrčesa. Odšla sta na prosto z namenom, da prenočita kar na pesku ob morski obali. Toda okrog 300.000 romarjev je ves okoliš spremenilo v eno samo smetišče in gnojišče, po katerem so lazili strupeni puščavski škorpionji, katerih ugrizi so mnogo nevarnejši kot zbdoljaji hotelskih sten.

V Meki nima papirnati denar nobene veljave, celo dolarji ne. Zato v Djiddi na stotine menjalcev denarja zamenjava papirnati denar za srebrne novce in zlate tolarje. Pri tem jih seveda brezobzirno osleprijo.

Vsak romar mora v Djiddi pustiti pri posebnem uradu svoj potni list ter dobi proti plačilu zlatega tolarja posebno propustnico za Meko. Šele s tem papirjem se sme podat na »sveto cesto«, ki vodi iz Djidda v Meko. Ob obeh straneh te ceste

so veliki napisi v arabščini in angleščini, ki opozarjajo tujce, da je ta pot dovoljena samo muslimanom in da je tujcem zabranjen vstop v sveto mesto. Gorje »neverniku«, ki bi si drznil prekršiti to prepoved. Ako ga odkrijejo, mu je smrt gotova. Večkrat se je že zgodilo, da je fanatična množica linčala (ubila) kakega tujca, ki se je — oblečen v predpisano romarsko oblečilo — poskusil vtihotapiti v ta muslimanom sveti kraj. Odkrili so jih ponavadi tako, da so jim stavili kaka vprašanja o koranu, na katera potem tujci niso znali prav odgovoriti (Podobno, kot če bi stavili vprašanja iz katekizma — kdo ve koliko krščanskih romarjev v Lurd bi znalo prav odgovoriti?).

Tako se pri kraju Udiby sveta za „nevernika“ neha. Turška novinarja sta slišala, da so prejšnji dan na tem mestu romarji do smrti kamenjali tri tujce, ki so bili brez »propustnice« in niso poznali ko-

Laž ima kratke noge

Pred deželnim sodiščem v Bonnu stoji neki Robert Schneider. Pred nekaj meseci je še bil »vrhovni psiholog« pri novi zapadnonemški vojski in je moral po svoji uradni dolžnosti skrbeti za »duhovno higijeno« nemške vojske, to je za njeno moralno zdravje.

V ta namen je imel posebne tečaje za častnike, ki so pregledovali rekrute. On je tudi dajal smernice za ravnanje z vojaki ter za njih duhovno vzgojo. Te smernice so temeljile na najnovejših izsledkih znanosti, kajti Schneider se je podpisoval kot dvojni doktor, in sicer iz medicine in psihologije. Teško bi torej našli strokovno boljše usposobljenega človeka za to delikatno delo.

Mož je imel izvrsten nastop ter znal lepo govoriti. Njegovi predstojniki so ga radi tega imeli radi. Napravil bi še lepo kariero, ako ne bi pri pregledu njegovih dokumentov slučajno ugotovili, da so ponarejeni, da nima nobenega doktorata, da je torej navaden slepar. Pri razpravi je prišlo na dan, da je pri prošnji za sprejem v vojaško službo navedel, da ima v mestu Goslar sanatorij za duševno bolne, obenem pa je tudi sodni izvedenec pri sodišču. Sanatorij je seveda bil samo na papirju, s sodiščem pa ima Schneider šele sedaj opraviti, vendar ne kot izvedenec, ampak kot obtoženec.

V vojaško službo je bil sprejet med drugim tudi zaradi hrabrega bojevniškega držanja v zadnji vojni, kjer si je zaslužil odlikovanje železnega križca prve stopnje (EK I), kot stoji zapisano v njegovi vojaški knjižnici. Sedaj pa je prišlo na dan, da si je tisto odlikovanje kar sam vpisal, znak si pa je kupil pri nekem starinarju. Povrh tega se je tudi kar sam povišal v »štabnega zdravnika«.

Ko ga je sodnik vprašal, zakaj je te ponaredbe izvršil, je mož gladko tajil golju-

rana. Čeprav na obeh straneh ceste stalno patroljira v jeejih arabska policija, ki je oborožena z brzostrelkami, ta ni posegla vmes in bi bilo tudi zaman, kajti fanatizem muslimanov ne pozna meja.

Na cesti so se gnetli ljudje in omagovali pod pekočim soncem, ki se je na brezoblačnem nebu viselo kot žareča krogla iz medenine. Opotekali so se in padali na tla. Od časa do časa pa so zadonele avtomobilске sirene in zaslišati je bilo hrup motorjev. Najprej je prihrumela skupina motoristov, ki so z udarci bičev na levo in desno »očistili« cesto, nato pa se je prikazala mogočna ameriška limuzina v kateri je široko sedel kak petrolejski šejk iz puščave s svojo »družino«, s sorodniki in ženami v karavani blestečih avtomobilov. Tudi oni so »romali« v sveto mesto.

Končno so se na obzorju pokazali stolpi in strehe Meke. Mesto leži v kotlini.

(Konec prihodnjčič)

five namene. Že iz mladih let se je pečal s psihologijo in je med drugim študiral tudi duševno razpoloženje sleparjev in ponarejevalcev. V te, takorekoč šolske namene, je potem izvršil omenjene neresnične vpise v svojo vojaško knjižico. To je potem uporabljal kot »učni pripomoček« pri nekem tečaju o duševnosti ponarejevalcev, ki ga je pred leti imel na Dunaju. Kasneje pa je še tako prišlo, da je pri prošnji za nastavitvev pri vojaščini moral priložiti tudi »Soldbuch« in on ga je priložil, s ponarejenimi vpisi seveda.

Schneiderjeve psihološke metode so bile v veliki časti pri nemški vojski. Sedaj je prišlo na dan, da si jih ni on izmislil, temveč zgolj uporabil predpise, ki so v veljavi v ameriški vojski in jih je v nemščino prestavila neka uslužbenka vojnega ministrstva v Bonnu. Schneider je samo te predloge preliel v lahko razumljivo nemščino.

Ko ga je sodnik vprašal ali se je pri svojem početju zavedal, da škoduje nemški obrambni sili, je mož pritrjevalno odgovoril. Vendar je upal, da ga bo — prav zaradi škandala, ki bi ga razkritje o njegovem prejšnjem življenju mogla zbuditi v javnosti — vojaščina na tihem odpustila iz službe. Dejstvo, da je sedaj končal svojo kariero pred sodiščem, pa kaže, da je zviti Schneider kljub vsemu bil — slab psiholog.

Pojavlja se pa še eno vprašanje: Kako je mogoče, da v urejeni državi tak falot more tako dolgo vleči oblasti za nos in se prikopati do tako važne službe. Izgleda, da nemški državni uradniki neradi brskajo po preteklosti svojih sodržavljanov. Marsikdo se zaveda, da sedi na svojem mestu samo zaradi tega, ker je nekdo drug površno pregledal njegovo lastno preteklost in — zamižal z obema očesoma.

FRAN ERJAVEC, Pariz:

208

KOROŠKI SLOVENC

III. del.

Vse kaže, da so izbrali Francozi res najprimernejšo in vsega zaupanja vredno deželno vlado, kajti prebivalstvo ji je brez oklevanja rado dajalo na razpolago vsa denarna sredstva za nakup živil in drugih potrebščin, ki so jih zahtevale okupacijske oblasti, zato se ji tudi ni bilo treba zatekati k tršim ukrepom. Brez modrega Enzenbregeva postopanja in uvidevnega sodelovanja vsega prebivalstva bi neizogibno moralo priti do nasilstev, ropanj in rekvizicij. S svojim poslovanjem ni tudi v nobenem pogledu obremenila državne blagajne in je potem dunajska vlada šele po odhodu Francozov izterjala vse zaostale davke, druge pristojbine in graščinske dajatve, upoštevaje vse, kar je dalo prebivalstvo že med okupacijo. Te dajatve pa niso bile majhne, kajti sam Celovec je dal v tekupaciji 23.000 bokalov vina, 1500 bokalov žganja, 2000 funtov olja, 8000 funtov riža, 300 funtov medu, 20.000 q drv, 55 q svežega mesa, 490 q prekajenega mesa; 180 q slanine, 673 volov, 24 krav, 98 telet, 100 q sočivja, 4200 q moke, peki 105.641 hlebčkov kruha in meščani še posebej 181.655 hlebčkov, dalje nad 20.000 mernikov raznega žita, 8146 q sena itd. O poslovanju navedene vlade se je jako pohvalno izrazil sam Bonaparte in po odhodu Francozov ji je izrekla vse priznanje tudi dunajska vlada ter je njeno poslovanje služilo za pravi zgled tudi ob priliki naslednjih okupacij.

Že iz zgornjega proglaša in vsega tedanjega nastopanja Francozov je videti, da so postopali pri svoji prvi

okupaciji naših deželá neobičajno uvidevno in prizanesljivo ter tudi niso dovolili svojim vojakom nobenih nasilstev proti prebivalstvu. Samo sebi umevno je, da so bila posamezna nasilstva, ropi in podobno neizogibni, zlasti, ker je bilo med Bonapartejevimi vojaki tudi mnogo Italijanov in je v tem pogledu trpela zlasti kanalska dolina s Trbižem. Toda na splošno je vladala med francoskimi vojaki zgledna disciplina in je Bonaparte tudi neusmiljneo kaznoval vsako nasilstvo proti prebivalstvu, radi česar so potem Francozi zapustili med našimi ljudmi tudi najboljše vtise. V Ljubljani je dal n. pr. tamošnji francoski poveljnik Bernadotte dne 4. IV. ob zidu stolnice javno ustreliti francoskega huzarja, ki je prejšnjo noč vdrl v neko hišo in tam ropal. Dne 2. IV. zgodaj zjutraj je poskušal neki vojak v celovški cerkvi sv. Ilije ukrasti svečnike s svečami, ogorčeno ljudstvo ga je izročilo poveljstvu in bil je najstrožje kaznovan. Neki oficir je skušal dne 31. III. s ponarejenimi polnomočji v celovški okolici izsiliti od prebivalstva 200 volov (ali pa nadomestilo v denarju), a francoski intendant ga je zasačil in bil je takoj ustreljen. Razumljivo je, da je naredilo tako postopanje na prebivalstvo izreden vtis in ljudje niso mogli prehvaliti francoskega vrhovnega poveljnika.

Tako ravnanje moramo pripisovati predvsem veliki Napoleonovi uvidevnosti. Ostal je resda popolen zmagovalec in razbita avstrijska vojska ni bila trenutno več zmožna postaviti se mu kje resno po robu, vendar je bila tudi njegova armada več kot šibka za tako obsežno ozemlje, ki ga je bil zasedel. Pozneje se je na Sv. Heleni izrazil, da se mu je zdelo prebivalstvo beljaškega okrožja jako naklonjeno Francozom, toda izbruhnila sta že upora na Tirolskem in v Benečiji (tu radi zatrtja beneške republike). Pojavljati so se mu začele tudi težave z dovozom po-

trebnega vojnega materiala iz že tako oddaljene domovine in iz njegovih severnoitalijanskih oporišč, a na drugi strani so se začeli Madžari šele sedaj pripravljati, da nudijo cesarju večjo pomoč (srbski granicariji so pa tvorili že dotlej najboljše dele avstrijske armade). Razen tega je Bonaparte prejel od pariške vlade tudi obvestilo, da severni dve francoski armadi ne moreta prekoračiti Rena in da naj zato ne računa na njiju sodelovanje. Z ozirom na to se Bonaparte ni moral le odreči svoji vroči želji, da bi korakal prav do Dunaja, temveč je moral postopati čim najbolj previdno, da ne vzbudi proti sebi odpora prebivalstva v zasedenih pokrajinah in da doseže čim prej ugoden — mir.

Glede na to je poslal Bonaparte že dne 31. III. iz Celovca po svojem generalu Marmontu pismo nadvojvodi Karlu, v katerem je z vznešenimi besedami ponujal roko za mir, češ »ako reši ta moj predlog samo eno človeško življenje, bom na tako meščansko krono ponosnejši kot na žalostno slavo vojnih uspehov«. Nadvojvoda mu je 2. IV. odgovoril, da mora seveda dobiti za sklenitev mira pooblastilo svoje vlade in je poslal to pismo na Dunaj.

Dne 1. IV. je priredil Bonaparte v Celovcu veliko pojedino, h kateri je povabil tudi vse člane tamošnje koroške vlade, zvečer se je pa vršila v gledališču slavnostna predstava, ki se je pa sam ni udeležil, a naslednjega jutra dne 2. IV. je odšel za Massenovo glavnino čez Št. Vid proti Brežam, zasledujoč avstrijsko vojsko in ob 9. uri zjutraj je ostalo v Celovcu samo še 400 Francozov. To je bilo za Celovčane seveda silno olajšanje, ker so nastajale vsak dan večje težave s prehrano, kajti kmetje so čisto ustavili dovoz svojih pridelkov.

(Dalje prihodnjčič)

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Ma soneu in na morju

(Četrto pismo z letovanja v Dalmaciji. Piše selski župnik Alojzij Vauti.)

Kako je bilo na drugi postaji našega letovanja ob morju, bi radi vedeli? Pa naj bo! Napišem vam še eno pismo, ki bo pa zadnje za letos!

Tisto noč med sredo in četrtkom, med 10. in 11. septembrom, smo bolj malo spali. Bliskalo je in lilo, da nas je skrbelo, kako bomo v takem dežju vlekli kovčke v luko in kako potovali po morju. Bali smo se tudi, da ne bi zalezali, ker odhaja parnik rano, že ob pol petih. Pa tolikrat si človek po nepotrebnem dela skrbi, ker se navadno vse bolje izteče. Tudi mi smo se pravočasno zbudili, deževalo ni več, obetala se nam je na krovu brzega parnika prijetna vožnja. Krepko in hitro je rezal brazde v morsko gladino, da smo že po treh urah zagledali v sončnem siju Reko pred seboj. Ko smo pristajali, je Jože z bistrimi očmi že zagledal na pomolu svetlo-modro in bel avto znamke Standard. »Sta že tu, nas že čakata!« Sporočili smo prej Selanoma Petru in Nanteju, ki sta že par dni bivala v Lovranu, svoj prihod s prošnjo, naj prideta po nas. Tako smo se s parnika preselili kar v avto in po pičli uri vožnje iz Reke preko Volovske, Opatije, Ičićev in Ike izstopili v Lovranu pri hotelu Udarnik. Kar zavzeli smo se, da bomo na letovanju najbližnji sosedje. Tik pod hotelom namreč vodi skozi železna vrata pot na vrt našega letovišča.

Začetkom tega stoletja je takratni lastnik von Terzi prodal vilo s posestvom vred redovnicam Sacre Coeur. Te so malo niže od vile začele graditi veliko poslopje, ki naj s petimi nadstropji nudi dovolj prostora za internat in šolske sobe. Dogotovljeni so bili močni temelji in pritličje, ko je izbruhnila prva svetovna vojna. Dela so morali ustaviti. Redovnice, Francozinje, in Italijanke, so se morale izseliti. Prodale so vse reški škofiji. Ta je pomalem delo nadaljevala. Hiša naj služi kot počitniški dom malemu in velikemu semenišču. Že se je dvignilo nad pritličjem prvo nadstropje, ki obsega tri velike spalnice, jedilnico, prostorno kapelo in malo govorilnico. Že se je nekaj let razlegal na igriščih krik malih in večjih dijakov. Druga svetovna vojna je vnovič povzročila spremembo. Posestvo, to hišo in dve vili so vzele v najem sestre notredamke iz Trnovca in Ilirske Bistrice. Vinogradi, malo polja, sadni in zelenjadni vrt zahtevajo pridno delo, da se sestre skromno preživljajo. Da malo laže izhajajo, sprejemajo čez poletje tudi duhovnike na letovanje. Skrbna posrežba, dobra kuhinja, prijazna domačnost in cenjejši penzije — vse to je g. Ivana in mene tudi letos nagnilo, da sva se podala pod okrilje tega počitniškega doma, Jožeta pa sva vzela kot ministranta seboj.

Enajst dni bivanja v Lovranu je bila za našo družbo doba brezskrbne dobre volje, smeha in petja.

Vzdolž vse istrske obale se vije lepo izpeljana gladka cesta. Tretji dan smo se peljali 2 km daleč do zaliva, ki je prijazen vabil h kohanju. Sončili smo se, potem pa v vodo. Morje je bilo precej valovito. Sedli smo vanj s hrbotom proti valovom. Ti so butali vanje in nas pokrivali s penečo vodo, pri tem nas pa gugali naprej in nazaj. Smejali smo se na vse grlo v tej prijetni igri kakor razigrani vaški paglavci. Fotograf Peter nas je ujel v aparat, potem pa je val kot za plačilo nepričakovano butnil tudi vanj. Sončili in kopali smo se vsak dan in sicer v kopališču pod našo hišo, ki je z mrežo zavarovano proti morskim volkovom.

V soboto popoldne smo se udeležili trgatve. Gospod Ivan je sicer trdil, da še ni čas za trgatve; 14 dni naj se še počaka, da grozdi do dobrega dozore in pridobe na sladkorju. Sestre pa so trdile, da ne kaže več odlašati. Če mi ne dovršimo trgatve, jo bodo pa drugi: dvonogi tatiči, eni s perutnicami, drugi pa brez njih. Že dosedaj so morale ponoči stražiti, pa še kljub temu so se uzmoviči drznili krasti. Lahkokrili tatiči — škorci pa v celih jatah napadajo vinograde, pozobljejo najboljše grozdje in povzročajo tako veliko škodo. Torej le ni kazalo odlašati s trgatvijo. Pomagali smo sestram. G. Ivan in Jože sta trgala grozde, jaz pa sem jih v cajni nosil v kad. Ni nam bilo ukazano pri trgatvi žvižgati ali peti, nasprotno, smeli smo si grozde privoščiti, kolikor smo hoteli. Te pravice se je poseben Jože posluževal v izdatni meri, dokler ni želodec zajavkal: zdaj pa ne morem več!

V nedeljo navrh smo proslavili zlatomašni jubilej g. Ivana. Župnija Ljubno ob Savinji na Štajerskem, kjer biva zdaj v pokoju, je dne 10. avgusta obhajala ta njegov jubilej kar najslovesneje. Ker je pa g. Ivan vsako leto redno na letovanju pri sestrah v Lovranu, so ga te hotele počastiti še posebej. Po končani moji maši so nežni sestrski glasovi podkrepili s krepkimi basi selske trojice, zapeli „Zlatomašnik, bod pozdravljen!“ Po mojih pozdravnih čestitkah je zlatomašnik v zlati mašni obleki daroval sveto daritev. Menim, da se v kapeli le redkokdaj glasi tako petje kakor se je tokrat. Po cerkveni slovesnosti je sledil koncert v jedilnici. Naš pevski trio je ob spremljavi kitare zapel slavljencu štiri pesmi: »Zapojmo pesem iz srca«, »Ni lepšega na tem svetu«, »Sem fantič iz zelenega Štajerja« in »Njav čez izaro«. S cvetlicami okusno ozaljšana s številko 50 je bila mikavna za oči, opoldne pa jedilna mi-

za za kosilo. Podobno smo nekaj dni pozneje slavili 53. rojstni dan prijatelja Janka.

Petje naše pevske trojice pa je ugajalo tudi povsod drugod, kjerkoli se je oglasilo, bodisi v kopališču, v hotelu ali na parobrodu. Prislunili so mu Slovenci, Hrvatje, ploskali tudi Nemci. Slovenska pesem, posebno še mehka koroška narodna, pač najde pot v sleherno srce!

Za naslednjo nedeljo sem bil naprošen, naj mašujem ob 11. uri v župni cerkvi v Opatiji. Tamošnji župnik je namreč na zdravljenju, drugi duhovnik pa mora oskrbovati še dve drugi sosednji župniji. Peljali smo se vsi štirje tja. Nekdanja mala opatijska cerkev je zdaj zelo posrečeno razširjena in prenovljena. Originalen je križev pot, razvrščen v polkrogu za velikim oltarjem. Naslikal ga je slovenski umetnik Kralj. Pri maši sta mi ministrirala dva mala dečka, začetnika. Nobeden od teh dveh dečkov pa še ni znal latinskih odgovorov. Neki star častitljiv mož, ki ob nedeljah opravlja službo cerkovnika, je odgovarjal zanju in ju med vso mašo venomer komandiral, kaj je treba storiti. Po maši mi je velel iti v župnišče na zajtrk. Ker smo se pa hoteli takoj vrniti domov na kosilo, sem ponudbo hvaležno odklonil. Kmalu pa me mož spet pokliče iz cerkve v zakristijo. Župnikova nečakinja kuharica je prinesla dva črna kavi, eno zame drugo za šoferja. Taki prijazni postrežljivosti se pač nisva mogla ustavljeti. Dišala nama je kava, ker je bila dobra, še bolj pa zaradi gostoljubnosti prijazne in zgovorne kuharice. Slavo bi človek pel skrbnim in prijaznim Martam po župniščih in pomiloval one gospode, ki si sami gospodinijo. Dosti takih skrbnih Mart poznam na Koroškem od Nanije v Ziljski Bistrici preko Moječije v št. Jakobu do glinjske Micije in še naprej. Zdaj pa vidim, da se take najdejo tudi tu na jugu.

Dopust vsem poteka. V ponedeljek 22. septembra se po kosilu odpeljemo. Sveženj lavorike in diščega rožmarina vzamemo seboj za dišave v juho. Visoko nad Opatijo se poslovimo od morja. Okoli 145 km prevozimo do Ljubljane, naslednji dan pa nadaljujemo potovanje proti domu. V Vižmarjih se grede ustavimo pri dragem dr. Mateju in Anici. Vesel sem, ko vidim prijatelja že spet zdravega in dobre volje. Naši trije pevci jima zapojejo in zabrenkajo nekaj mehkih koroških narodnih. Saj tako ljubita Koroško! Tam v Borovljah sta se pred 39. leti prvič videla, se seznanila — to je bil prvi korak k njuni zakonski zvezi. Pogoščeni z izvrstno potico in za pot obdarovani z breskvami z bogatega vrta se poslovimo.

Vrniti se hočemo domov preko Jezerske. Imam tam prijatelja, ki ga že nisem več videl od dijaških let. Tudi je cesta čez Je-

zerski vrh mnogo zločnejša od Ljubelja. V Kranju zato zavijemo na desno. Stari spomini se mi zbudijo. Ravno sredi septembra pred 60 leti je bogoslovec Lojze Mlinar privedel v Kranj na gimnazijo tri po-biše iz šmihelske fare: svojega bratca Toneja, Kuharjevega Roka in mene. Prestali smo sprejemni izpit in gospod Lojz nam je dobil stanovanje in hrano pri družini nekoga železničarskega upokojenca po 12 goldinarjev na mesec. Ko je še vse drugo uredil, se je vrnil domov. Nas pa je kmalu prišlo hudobno domotožje. Dogovorili smo se, da ostane Rok začasno še v Kranju, midva s Tonejem pa greva skrivaj peš domov in mu potem pošljeva denar za vožnjo in odpremo kovčkov. Namesto v šolo se odpraviva v jutru na pot. Gospodinjo, ki je zelo pazila na nas, prevariva, češ da greva kupit šolske knjige. V jasnem jesenskem jutru se podava na pot z dežniki v roki in nekaj krajcarji v žepu. Brezskrbno jo mahava po cesti ne vedoč, kako daleč je iz Kranja do Šmihela. Hodiva že dobro uro, ko zagledava za seboj kolesarja. Na biciklu se voziti je bilo takrat še nekaj redkega in zato tembolj zanimivo. Rado vedno ga počakava. Hipoma pa se najino občudovanje kolesarja spremeni v strah. Pred nama skoči s kolesa na tla. Bil je sin gospodinje, po poklicu mehanik. Gospodinja ga je poslala, da ujame naju ubežnika. „Kam pa, kam pa?“ se zadere nad nama. Najin odgovor je bilo pritajeno jokanje. „Marš nazaj!“ zakomandira prav po vojaško in naju žene domov. Tam naju je seveda čakala nevihta, v šoli pa karanje zaradi zamude. Pa je bilo le prav, da nisva mogla potovanja nadaljevati! Če bi bila res dospela domov, bi ne bilo nič več s študiranjem, jaz ne bi postal selski župnik in bi vam danes ne pisal tega pisma. Ti spomini so mi porajali, ko smo v avtu brzeli po isti cesti iz Kranja čez železni most proti vasi Primskovo.

Pa čudno! Ob 60 letnici tistega ponesrečnega pobega se nam je zdaj v avtu prigodilo nekaj podobnega: nismo smeli naprej, morali smo se vrniti! Sredi vasi zagledamo čez cesto pregrajo z napisom: Cesta pri km 16.20 zaprta! Zaradi popraviljanja ceste in mostu je vožnja preko Jezerskega nemogoča! Tako nam povedo na naše poizvedovanje. Ne preostane drugega kakor vrniti se v Kranj in tam kreniti proti Ljubelju. Med vožnjo zmolimo na čast Mariji rožni venec, srečno prevozimo vse klance in smo ob mraku že doma. Tako se je srečno končalo moje letošnje prijetno letovanje.

Iz Sel prisrčno pozdravljam vse bralce svojih počitniških pisem in se jim zahvaljujem za potrpljenje pri branju mojega dolgovnega kramljanja. Če Bog da, pa še drugič kaj!

JULES VERNE:

45

Potovanje na Luna*)

Med vsakovrstnimi odposlanstvi, ki so ga oblegali, tudi odposlanstvo „mesečnikov“ ni smelo pozabiti, kaj dolguje bodočemu osvajalcu lune. Nekega dne je nekaj teh ubožcev, ki jih je v Ameriki precej, prišlo k njemu in ga prosilo, da bi se smeli vrniti z njim v domovino. Nekateri med njimi so trdili da govore „lunščino“ in so hoteli tega jezika naučiti tudi Michela Ardana. Ta je dobrodušno ustregel njihovi nedolžni prismojenosti in je prevzel naročila za njihove znanec na luni.

— Čudna norost! je rekel Barbicanu, ko jih je odslovil, norost, ki se loti dostikrat celo bistrh glav. Eden naših najznamenitjših znanstvenikov Arago mi je dejal, da mnogi zelo pametni in v svojih nazorih zelo trezni ljudje postanejo veliki zanosenjaki in neverjetni čudaki, če se začno ukvarjati z luno. Ali ti ne verjameš, da vpliva luna na bolezn?

— Ne preveč, je odgovoril predsednik »Topniškega kluba«.

— Tudi jaz tega ne verjamem, in vendar je zgodovina zabeležila dejstva, ki te vsekakor osupnejo. Tako je leta 1693 v času epidemije umrlo največ ljudi 21. januarja, ob luninem mrku. Slavni Bacon se je med luninimi mrki onesveščal in se vsakokrat zavedal šele, ko se je nočno sonce spet

pokazalo v celoti. Kralj Karel VI. je v letu 1399 šestkrat zblaznel, in sicer ob mlaju in polni luni. Zdravniki so uvrstili padavico med bolezni, ki se ravna po luninih menah. Pravijo, da luna večkrat vpliva na živčne bolezni. Mead pripoveduje o otroku, ki so ga zvijali krči, kadar je luna stopila v opozicijo. Gall je opazil, da razburjenje pri slabotnih ljudeh naraste dvakrat na mesec, ob mlaju in ščipu. In ostane nam še na tisoče takih opazovanj o vrtoglavic, o nevarnih mrzlicah in mesečnosti, ki kažejo na to, da nočno sonce skrivnostno vpliva na bolezn na zemlji.

— Toda kako? Zakaj? je vprašal Barbicane.

— Zakaj? je odvrnil Ardan. Pri moji veri, odgovoril ti bom isto, kar je ponavljal Arago devetnajst stoletij po Plutarhu: »Morda zato, ker to ni res.«

Sredi svojega zmagoslavja se Michel Ardan ni mogel odtegniti nobeni tlaki, ki so najno zvezane s položajem slavnega moža. Podjetniki, ki izkoristijo vsak uspeh, so ga hoteli javno razkazovati. Barnum mu je ponudil milijon, če dovoli, da bi ga smel voditi od mesta do mesta po vseh Združenih državah in kazati kot zanimivo žival. Michel Ardan ga je nagnal z »medvedarjem« in ga postavil na cesto, češ da naj se sam kaže, če hoče.

Čeprav je odklonil, da bi ljudje pasli na njem radovednost na tak način, so njegove slike vendarle krožile po vsem svetu in zavzele častno mesto v albumih; razmnoževali

so jih v vseh velikostih, od naravne pa do mikroskopskih pomanjšav na poštah znamkah. Vsakdo je lahko imel svojega junaka v vseh mogočih držah, njegovo glavo, poprsje, noge, od spredaj, v profilu, od strani in od zadaj. Odtisnili so nad petnajst tisoč izvodov; nudila se mu je tudi lepa priložnost, da bi se prodajal v obliki relikvij, pa tega ni izkoristil. Če bi bil prodajal samo svoje lase po dolarju, bi jih bilo dovolj, da bi obogatel.

Da povemo po pravici: ta popularnost mu nikakor ni bila zoprna. Nasprotno! Bil je občinstvu na razpolago in dopisoval si je s celim svetom. Njegove izreke so ponavljali in jih širili, posebno tiste, ki jih ni nikdar izustil. Pripisovali so mu jih, kot se to navadno dogaja; saj so vsi vedeli, koliko duhovitih se je že iznebil.

Osvojil pa ni samo moških, ampak tudi ženske. Koliko »dobrih partij« bi bil lahko napravil, če bi si bil premislil in si »ustvaril dom!“ Zlasti stare gospodinje, ki so venele že štirideset let, so noč in dan sanjale pred njegovim fotografijami.

Prav gotovo bi bil našel na stotine družic, tudi če bi bil stavlil pogoj, da mu sledijo v ozračje. Ženske so neustrašene, kadar jih ni strah vsega. Toda on ni nameraval postati začetnik rodu na lunini celin in ni hotel presaditi tja križane rase Francozov in Američanov. Zato se je za ponudbe zahvalil.

— Da bi šel tja gor, je rekel, in bi tam igral vlogo Adama z Evino hčerjo, hvalal

Moral bi srečati samo še kače! ...

Brž ko se je lahko odtegnil premnogim veselicam, ki so jih prirejali njemu na čast, je šel s svojimi tovariši gledat Columbiad. To se je vsekakor spodobilo. Sicer pa se je že zelo dobro spoznal v balistiki, odkar je občeval z Barbicanom, J. T. Mastonom in vso klubsko tovarišijo. Najrajši je vrle topničarje zafrkaval, da so samo ljubeznivi in učeni ubijalci. Takih šal mu ni nikoli zmanjkalo. Columbiad je zelo občudoval; tisti dan, ko si ga je ogledal, je zlezal prav na dno cevi tega velikanskega možnarja, ki naj bi ga v kratkem pogljal proti kraljici noči.

— Ta top, je rekel, vsaj ne bo storil nikomur nič žalega — to je pa za top tudi nekaj posebnega. O vaših bojnih pripravah, ki umičujejo in zažigajo, rušijo in ubijajo, pa mi ne govorite več in zlasti mi ne tvezite nikoli več, da imajo „dušo“, ker vam ne bi verjel.

Na tem mestu moram poročati še o nameri J. T. Mastona. Ko je tajnik „Topniškega kluba“ slišal, da sta Barbicane in Nicholl Ardano ponudbo sprejela, se jim je sklenil pridružiti, da bo to izlet „čtetvorice“. Nekega dne je prosil, naj ga vzamejo s seboj. Barbicanu je bilo težko reči ne; zato mu je pojasnil, da v izstrelku ni dovolj prostora za toliko potnikov. J. T. Maston je ves obupan odšel k Michelu Ardano; ta ga je prosil, naj svojo namero opusti, in sicer iz čisto osebnih razlogov.

(Dalje prihodnjič)

DOLINA PRI POKRČAH

Farni svet Pokrče vabi vse častilce Marijine v nedeljo, dne 12. oktobra 1958, na jesensko Marijino romanje v Dolino. Od 7. do 11. ure bodo tam sv. maše. Spovedovanje pri vseh sv. mašah.

Dopoldne, dne 12. 10., vabimo pa vse romarje od daleč in blizu k milostni Materi v Dolino. Letos bo to zadnje večje romanje.

O gradbi nove cerkve vam moremo poročati, da smo letos imeli namen, poplačati stare dolgove. Dobrotniki pa so darovali 14 novih klopi. Potrebna bi pa bila še prižnica in obhajilna miza. Najbolj nujen pa je sedaj tlak v novi cerkvi. Zato prosimo vse romarje, da bi v ta namen darovali ali v Dolini, ali pa po položnici na konto: Kärntner Sparkasse Klagenfurt; številka 3/308270. Tudi drugih novih reči smo mogli nabaviti. Tako se veselimo, da so dobri ljudje na svetu, ki tako skrbijo za Marijino cerkev v Dolini. Dolino so že svojčas obiskovali romarji, ki so hodili peš

Pri nas na Koroškem

na sv. Višarje. Zato bi naj tudi vnaprej ostala dobro obiskana romarska cerkev. Na rožnensko nedeljo bo sv. birna v št. Petru pri Grabštajnu. Za bližnje in daljnje romarje, ki bodo morda prišli v Dolino, bo tam ob 9,30 sv. maša. Tudi spovedovanje bo pred sv. mašo.

Vseh romarjev in dobrotnikov se spominjamo v Dolini v hvaležni molitvi, vse pa vljudno vabimo in Vam kličemo na veselo svidenje pri Devici »Mariji v gozdu«, kakor imenujejo tudi to božjo pot v Dolini.

Farni svet Pokrče.

Pred 50 leti med

koroškimi Slovenci

„Mir“, glasilo krščanskih koroških Slovencev z dne 10. oktobra 1908:

»Naš prvi delavski dom v Podljubelju stoji! Mal je dom, a stoji. —

Treba pa je, da zavest skupnega dela in skupnih žrtev prodre v širše ljudske sloje. Desetorica požrtvovalnih ljudi ne zamore vsega. Zato se danes v našem glasilu obračamo do celega koroškega ljudstva, na kmete, na delavce, na duhovnike, na izobražence, in prosimo: Pomagajte nam! Nad 2000 položnic roma po »Miru« med koroški slovenski svet. Slovenska krščansko socialna zveza, ki je v prvem letu svojega obstoja že postavila nov dom na koroška tla, pričakuje, da bodo prišle vse nazaj izpolnjene. — Posrečilo se je podati delavstvu primerno središče in torišče za nadaljnji razvoj. — Koroško ljudstvo, pomagaj »Zvezi«, ki se bo po močeh brž lotila drugih nalog!«

Halo, šrangó pijemo

Saj veste, kaj je „šrangó“, po rožansko bi rekli „zapenjanje“ — in tisti denar, ki ga za šranganje ob priliki poroke dobijo, v gostilni zapijejo ali pa tudi zajedó. Včasih so „šrangó“ napravili v kaki vaški, domači hiši, kjer se je zbralo staro in mlado. Dobili so za mal denar mošta in domače jedade, pa še muzikanta — mehača — in vse se je po domače zavrtelo. Pa še po domače zapeli so vmes. Nato so se o pravi uri razšli.

Dandanašnje je stvar s „šrangó“ malo drugačna. Mora biti v gostilni. Tam se zbere samo mladež, seveda brez nadzorstva. Starši mladim niti ne določijo ure za povratek domov. V poznih nočnih urah prihajajo domov, če je le mogoče, v pari. Poskočna harmonika jim zaplete misli v mladostne čare in pijača prispeva svoje delež. Večkrat pride do pretepa, do razprtije, do klanjanja.

Ne obsojamo mladine, ker odpovedali so starši in vzgojitelji. Vendar stara tradicija naj ostane! In še nekaj bi svetovali, kar bi bilo zelo lepo in koristno in kar bi mladino dvigalo iz prazne vsakdanjosti. Lepa pesem in kratki nastopi, bodisi v kratkem prizoru ali deklamacijah. Mlad človek naj se zaveda, da kultura ne živi v alkoholnih duhovih in ne v divjem plesu. Treba je mladini razložiti, da mora imeti to čutno razvedrilo svoje meje in, da mora prenehati že preden zatemni človeku razum in mu vzame razsodnost.

M. H.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 5. oktobra: 07,30—08,00 Duhovni nagovor. — 8 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 6. oktobra: 14,00—14,30 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Za našo vas. — 18,40—18,55 Umetne pesmi. — TOREK, 7. oktobra: 14,00—14,30 Poročila, objave. — Ustnejsja ja ni... (Koroške narodne pesmi). — SREDA, 8. oktobra: 14,00—14,45 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 9. oktobra: 14,00—14,30 Poročila, objave. — Iz koroške književne delavnice. — PETEK, 10. oktobra: 14,00—14,45 Poročila, objave. — Iz domačih gajev. — SOBOTA, 11. oktobra: 09,00—10,00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18,15—18,45 Vseved iz Roža ima besedo. (Ponovitev).

Obvestilo o pričetku pouka na naših gospodinjskih šolah

Dekletom, ki so se priglasile v 6-mesečni gospodinjski tečaj v gospodinjski šoli v št. Rupertu ali št. Jakobu, sporočamo, naj pridejo v zavod v ponedeljek 3. novembra.

Šolski pouk se začne v torek 4. novembra s šolsko sv. mašo ob 8. uri.

Matere in dekleta! Samo nekaj mest je še na razpolago, zato tiste, ki se še zanimate, pohitite s prijavi! Prijave naslovite na vodstvo ene oziroma druge šole, ali pa se osebno zglasite.

Na veselo svidenje!

VODSTVO GOSPODINJSKIH ŠOL
v št. Rupertu in št. Jakobu.

Našim gospodinjam

Sušimo sadje

Vsako leto gre pri nas na stotine kil sadja v izgubo. Najtrpežneje in najceneje shranimo sadje, če ga posušimo.

Kakovost suhega sadja pa je odvisna od kakovosti svežega sadja in od načina sušenja.

Za sušenje določeno sadje naj bo zrelo, naj ima dosti sladkorja, ustrezno kislino in čreslovino. Zeleno, nezrelo sadje dá slab in kisel shranek. Seveda, najboljšega sadja ne bomo zrezale v krlhlje. Izbrale bomo za to sadeže druge vrste.

Jabolka sušimo olupljena ali neolupljena; zrezana v krlhlje ali obroče. Da krlhlji ali obročki ne porjave in ohranijo lepo belo barvo, jih mečemo pri rezanju v malo slano vodo (na 1 l vode, ena mala žlička soli). V tej vodi naj ostanejo do ¼ ure pred sušenjem.

Tudi hruške sušimo cele ali zrezane na krlhlje. Ker imajo hruške mehko kožo, jih navadno ne lupimo in sušimo cele, debelejšee pa prerežemo čez polovico. Suhe hruške

so posebno dobre, če jih pred sušenjem parimo v pari kakih petnajst do dvajset minut.

Če sušimo jabolka in hruške v sušilnicah, naložimo za sušenje pripravljeno sadje na lese, ki jih denemo v sušilnici na najbolj vroče mesto, da se sadje pari in zmehča, kar pospeši sušenje. Pri vlaganju novih les, pa že osušeno sadje prestavljamo na nižjo toploto.

Koliko časa traja sušenje? To je odvisno od debelosti krlhljev ali plodov, od sušilnice in od kuriva. Jabolčni krlhlji se posuše v šestih urah, cela jabolka pa kasneje. Razrezane hruške se suše do osem ur, cele pa še dalje. Sadje je suho, ko je še nekoliko voljno in se pri tipanju čuti kot mehka gumi. Iz sušilnice vzeto sadje ohladimo razgrnjeno v suhem in zračnem prostoru, da se popolnoma ohladi in shranek enakomerno posuši. Suho sadje hranimo najbolje v vrečah pa tudi v suhih shrambah v zabojih. Tudi pločevinaste škatle na suhem prostoru so primerne za shrambo suhega sadja.

SELE

(Križ na Košuti)

Strme skalnate Košutine pečine so v zadnjih letih zahtevale že mnogo žrtev. Več hribolazcev se je že v njih smrtno ponesrečilo.

Hvalevredna je bila zato misel, da se jim vrh Košute postavi skupen spomenik. Člani obeh planinskih društev in planinska reševalna služba so na vrhu Košutničkovega turna postavili blizu 3 m visok železen križ. Ni bilo lahko, posamezne težke dele križa, cement, pesek in vodo spraviti po ozki in strmi gorski stezi na vrh, ga tam sestaviti, zabetonirati in z železnimi vrvmi pritrditi. Toda močna volja preмага vse težave.

V nedeljo 21. septembra je vetrinjski župnik č. g. Mußger daroval spodaj na Grosovi planini sv. mašo, katere se je udeležilo okoli 150 planincev. Nato se je večina od teh povzpela še na Košutnikov turn, kjer je isti gospod blagoslovil križ. Občudujemo č. g. župnika, da je pri svojih 60. letih še tako gibčen planinec.

Križ, popleskan s srebrno barvo, se ob jasnem vremenu vidi prav daleč.

Kjer ni sušilnic, sušimo sadje doma v peči, ali pa tudi že električne pečice v ta namen, ali pa sušimo sadje na štedilniku oz. na soncu. Po peki kruha potisnemo pekače ali lesene lese s krlhlji v peč, odprtina pri peči naj bo malo odprta, da more uhajati vlaga. Kadar sušimo sadje na plošči štedilnika, ga vedno prekrijemo, z redko tkanino, da ga ne onesažijo muhe.

Pri sušenju na soncu pazimo, da ga ne pokvari dež.

MALICA ZA ŠOLSKE OTROKE

Matere, dajte letos, ko je toliko sadja, otrokom sadje za malico. Sadje s kruhom je zelo zdravo, poceni in izdatno. Slabi, gnili in razpadajoči zobje so pogostokrat posledica napačne prehrane in premajhne uporabe zob. Zobje, ki grizejo in drobijo jabolka in drugo sadje ter črn, domač kruh, bodo zdravi. V ustih ne bo črnih razvalin, ne bolečin in oteklin. Brušenje zob ob jabolkih in hruškah, zaleže več kot razne paste. Sadje ima kislino in ta razkužuje zobe in ustno duplino.

VW-KOMBI

dobro ohranjen - ugodno naprodaj

Na ogled pri **Breznik & Co.**
Celovec, Viktringerstraße 5

Blagopokojnemu župniku Viktorju Ruprechtu v spomin

Moje skromne vrstice imajo namen zabeležiti nekaj dušnopastirsko in narodno delovanje in tudi trpljenje č. g. župnika Ruprechta v Svečah od leta 1916 do njegovega izgnanstva leta 1941.

Župnik Ruprecht se je rodil leta 1888 pri Gospi sveti, kot edini otrok tamošnjega cerkovnika Tomaža Ruprechta in njegove žene Lucije. Po končanih študijah je bil posvečen dne 14. julija 1912 za mašnika in služboval med drugim v Podkloštru in v Borovljah, prišel leta 1916 v našo faro kot administrator, po smrti starega župnika Janeza Šusterja je prevzel faro in uspešno deloval med nami. Ljubil je svoj narod in tudi faranom nemškega pokolenja je šel na roko in jim ustrezal njihove želje. Ko so Nemci zahtevali nemško pridigo jim je takoj ustregel in med mašo ob nedeljah imel poleg slovenske tudi nemško pridigo, toda kmalu so zahtevali, da mora biti pridiga po sv. maši. Tudi to željo jim je izpolnil. Ko pa je župnik Ruprecht izvedel, kako zlorabljajo cerkev in njega, ga je to bolelo, kljub temu je pridigal še naprej po maši. Ko so verniki po prvi sv. maši zapuščali cerkev, so videli kako gredo Nemci in nekaj takih, ki nemško pridigo sploh niso razumeli, iz gostilne v cerkev. (Ko pa so prišli nacisti in smo dobili nemškega duhovnika, teh „kristjanov“ nismo videli več v cerkvi. Oni so pristopili k Hitlerjevi veri „Gottgläubig“.)

Po končani prvi svetovni vojni je bil župnik Viktor Ruprecht med prvimi, ki je romal v podzemeljske zapore na gradu Humberg, nečloveško so ravnali z njim Volkswehrovci. Po plebiscitu je župnik Ruprecht ostal med nami in je svojo plemenito delo v verskem in tudi narodnem oziru nadaljeval. Naše izobraževalno društvo ga je izvolilo za svojega predsednika. Pod njegovim vodstvom je lepo napredoval pevski zbor, ki je bil takrat eden najboljših na slovenskem ozemlju in prepeval krasne pesmi tudi v cerkvi; pa tudi oder se je oživel. Šele tik pred nemško zasedbo je odstopil kot predsednik. Ko so nacisti zasedli tudi Jugoslavijo, se je trpljenje župnika Ruprechta ponovno začelo. Z mnogimi je bil tudi on aretirani in odveden v zapore. Od tam se je sicer vrnil med svoje farane, toda ni bil dolgo med nami. Ko so nemški nasilneži zahtevali, da se morajo njim neljubi duhovniki odstraniti iz slovenskega ozemlja je bil tudi župnik Ruprecht med tistimi, ki so morali zapustiti svojo faro. Dobil je faro Selkah — nad Brežami, toda župnišče so imeli zasedeno nacisti tako, da je moral izgnani ležati na hodniku. Vse to mi je župnik na nekem sestanku v Celovcu, kjer sva se skoraj vsak mesec enkrat znašla, pripovedoval in pristavil, da on kaj takega ni pričakoval. Tudi cerkev je bila ondi prazna; k sv. maši je prihajalo samo nekaj starih ženic. Iz Selkah je bil župnik Ruprecht premeščen kot kaplan v faro št. Peter pod Katschbergom, kjer se mu je godilo boljše in nekaj pozneje postal administrator deka-

nije Gmünd, ker je bil tamošnji dekan tudi izgnan. Župnik Ruprecht je previdel v št. Petru nekoga nadučitelja, ki je imel legar in si pri tej priliki tudi sam nakopal to bolezen, katero je sicer prestal, toda srce je vsled te bolezni in mnogega trpljenja tako oslabilo, da je nehala biti dne 2. oktobra 1943. Vso sveško faro je pretresla vest o smrti priljubljenega dušnega pastirja in ljubitelja naroda. Sklenili smo, da ga prepeljemo na lastne stroške domov. Zaradi tega je takoj odpotoval predsednik društva „Kočna“ Lekše Einspieler, kateremu je bil pokojni župnik Ruprecht birnanski boter, v Spittal ob Dravi, da uredi vse potrebno za prevoz. Einspieler je vse potrebno uredil in tudi celovški gestapo je prevoz pod pogojem dovolilo, da morajo v Svečah krsto takoj peljati na pokopališče in jo zagrebsti ter da se pogreba ne smejo udeležiti tuji farani. Tudi vsak govor je bil prepovedan. Zdravstveni urad v Spitalu pa je prevoz prepovedal, češ da je župnik umrl na legarju. Lekše Einspieler je nam to takoj sporočil, da se je nas mogoče precejšnje število udeležiti pogreba v št. Petru. Da so tudi v št. Petru farani spoznali v župniku Ruprechtu značajnega duhovnika, je pokazala ogromna udeležba tamošnjega ljudstva pri pogrebu. Pogreba se je udeležilo tudi nekaj slovenskih sobratov, ki so bili tudi izgnani, med njimi č. g. župnik Čebul iz fare št. Lenart pri sedmih studencih in podgorski župnik Vuk. Ker smo bili trdno prepričani, da bo tudi nacističnega nasilja enkrat konec, je Einspieler, ki je postal pozneje

tudi sam žrtev nemškega gestapovca, pustil napraviti krsto iz debelih macesnovih desk, v katero je bila kovinasta krsta začasno položena. Omeniti moram, da šentpeterski nacisti niso dovolili, da bi se sprevod vršil po vasi, šel je samo po pokopališču okrog cerkve. Takoj po razpadu tretjega rajha smo organizirali prevoz. Tukajšna tovarna je dala na razpolago tovorni avtomobil, davčni inspektor g. Mirko Šmid in leta 1950 umrli Jože Pak p. d. Krznar pa sta bila določena, da skrbita za prevoz. Brez večjih ovir se je prevoz izvršil, farani v št. Petru so tudi avto s cvetjem okinčali in med potjo so vzeli seboj tudi ostanke podgorskega župnika Vuka, ki je prav tako umrl v pregnanstvu v Baldramsdorfu pri Spitalu ob Dravi. Nbroj ljudstva se je zbralo na glavni cesti, kjer se ocepil pot v Sveče, da častno sprejme svojega ljubljenega župnika in neustrašnega narodnega borca k zadnjemu počitku. Ko je dospel okinčani avto v Sveče, je moški zbor zapel župnikovo najljubšo pesem: „Ko dan se zaznava“, nato pa se je premikal sprevod z lučkami v faro cerkev in drugi dan smo ga spremili v spremstvu več duhovnikov na domače pokopališče na katerem mu je moški pevski zbor zapel ganljive žalostinke. Sedaj že dolgo počiva poleg svojih staršev v domači slovenski zemlji, a še vedno se v Svečah spominjamo dolgoletnega delovanja župnika Viktorja Ruprechta ne samo v verskem, ampak tudi v narodnem oziru.

J. O.

Tako se izvajajo zakoni na Koroškem

Narodni svet koroških Slovencev in Zveza Slovenskih organizacij sta dne 22. t. m. naslovili na deželnega glavarja g. Ferdinanda Wedeniga pismo, v katerem protestirata proti napovedani šolski stavki. Prijeli sta naslednji odgovor, ki nosi datum 29. 9. 1958.

DEŽELNI GLAVAR ZA KOROŠKO
St.: LH — 15/15/58

Člen 7, državna pogodba

Potrujem prejem pisma z dne 22. 9. t. l. ki vsebuje stališče vaših organizacij k napovedani šolski stavki. Zaradi uradne pristojnosti sem pismo poslal na zvezno ministrstvo za prosveto v vednost in nadaljnje postopanje.

Pripomnil bi, da smatra koroška vlada šolsko stavko kot neprimerno sredstvo za uveljavljanje različnih želj. Nimam po nobene možnosti za preprečitev take šolske stavke, kajti starši jo smatrajo kot demokratično sredstvo za uveljavljanje svojih želj.

Deželni glavar:
F. Wedenig, l. r.

Kako ta demokracija v praksi izgleda, pa poroča »Neue Zeit«, glasilo stranke, kateri načeljuje sam deželni glavar, dne 1. oktobra 1958:

»Znan je tudi primer, da so otroke, ki so v času razglašene šolske stavke še naprej obiskovali šolski pouk, obmetavali s kamenjem in pretepali s palicami ter jim tako povzročili telesne poškodbe; staršem je bilo iz istega razloga zagroženo z odpustom iz službe.«

Pri rokah imamo odlok Zveznega ministrstva za prosveto, ki je izšel v Verordnungsblatt für das Schulwesen in Kärnten,

November/Dezember 1956, Nr. XI/XII, Zvezno ministrstvo »iz posebnih razlogov (šolska stavka)« opozarja na ustrezne določbe veljavnih zakonov v Avstriji in odloča:

»Po teh določbah je namerna ali malomarna prekršitev določb zakonov o obveznem šolstvu kakor tudi podžiganje k temu kaznivo na predlog šolskega predstojnika. V gotovih primerih je celo možno sodno postopanje v smislu člena 305 kazenskega zakona (STG), v kolikor niso uporabne določbe § 65 kazenskega zakona (STG).

Zvezno ministrstvo priporoča, da pristojni ob primerni priložnosti in na ustrezen način o tem poučijo tudi starše.«

Samo za duševno zaostale otroke

Deželni glavar se v svoji odredbi z dne 22. septembra 1958 sklicuje na neko odredbo z dne 18. 8. 1947. V tej zadnji odredbi je dobesedno povedano:

»Ferner wird darauf hingewiesen, dass Hauptschüler, die wegen völliger Unbegabung den Forderungen des Lehrplanes in der verbindlichen Fremdsprache nicht genügen, auf Grund eines Antrages des Lehrkörpers durch den Bezirksschulrat vom Besuche dieses Gegenstandes befreit werden können.«

Ta odlok se nanaša na tuj jezik! Slovenščina na Koroškem ne more biti tuj jezik, ker je po državni pogodbi uradni jezik.

Na drugi strani starši s svojo izjavo označujejo svoje otroke kot bebe in manj nadarjene ali popolnoma nenadarjene in tako svojim otrokom z lastnorodnim podpisom zapirajo pot v bodočnost. Po besedilu odredbe starši niti niso za tako izjavo pristojni!

Obsodba napadalca iz Nonče vesi potrjena

Pred senatom deželnega Višjega sodišča je bila minul teden razprava o pritožbi, ki jo je vložil Ignac Rudolf proti sodbi prvostopnega sodišča, katero mu je odmerilo 4 mesece zapora zaradi težke poškodbe, ki jo je povzročil Francu Buchwaldu, pd. Puhovemu očetu, ko je nasilno motil slovensko predavanje o Lurdu v gostilni Paulitsch dne 19. maja 1958.

Višje sodišče je odredilo obnovo dokaznega postopka in zaslišanje prič, na katere se je Rudolf skliceval. Namesto, da bi te dokazale njegovo nedolžnost, so izpovedale vse v njegovo breme. Pravni zastopnik Puhovega očeta dr. Janko Tischler (odv. pisarna dr. Fiedler) je v svojem govoru zahteval potrditev že izrečene kazni nižjega

sodišča, kajti pripadniki manjšine ne smejo biti v Avstriji divjačina, ki se je more vsakdo lotiti. Po kratkem posvetovanju je nato sodišče razglasilo obsodbo in predsednik senata dr. Herzele je sodbo med drugim utemeljil tudi s tem, da se je obtoženec obnašal kot divjak. Pozval ga je, da v bodoče ne počenja kaj takega, kajti potem pride zadeva pred mednarodno javnost in pišejo o njej inozemski časopisi, kar povzroča težave državi...?

IVER

V neki šoli je učitelj bral odlok deželnega glavarja o vlogah za oprostitev pouka slovensčine. Bral ga je v nemškem jeziku. Nato je vprašal učence: »Kdor ni razumel, naj dvigne roko!«

Ves razred je kot en moč dvignil roko. Nato so porabili dve uri, da so s table prepisali v zvezke odlok, ki šteje okrog 50 besed.

Oglašuj v našem listu!

Stiskalnice za sadje (Obstpressen), kakor tudi stroje za drobljenje sadja (Obstreiber) v vseh velikostih, pa tudi vse kmetijsko gospodarske stroje vam nudi najceneje firma

JOHAN
LOMŠEK

St. Lipš, Tihoja, p. Dobrla ves

SIVALNI STROJI
PLETILNI STROJI

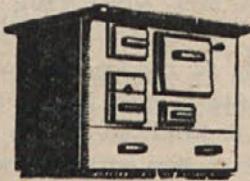
Grundner

KLAGENFURT, WIENERGASSE 10
nächst der Stadtpfarrkirche!

Peči, štedilnike

KAKOR VSE KMETIJSKE POTREBŠČINE
dobite najugodnejše pri

HANS
WERNIG

Kagenfurt, Paulitschgasse (Prosenhof)

Krzneni

plašči, jopiči, ogrinjala, in popravila

Vesely

KLAGENFURT
Obstplatz 1-2

Tudi letos boste kupili vaše zavese, preproge

in posteljnino v strokovni trgovini

LODRON

VILLACH, LEDERERGASSE 12.

URADNA OBJAVA

Finančna deželna direkcija za Koroško razglašajo glede zahtevkov po »Zakonu o odškodnini za po vojni in preganjanju povzročeno stvarno škodo« (Kriegs- und Verfolgungssachschadengesetz) naslednje:

Oddelek za odškodnino Finančne deželne direkcije za Koroško je v Celovcu, Viktringer Ring 26, tel. 35-00.

Formularji za prijavo bodo naprej od 26. 9. 1958 na razpolago:

V Celovcu: trafiki Maria Leitner, 10.-Oktober-Strasse Nr. 5, Josef Weiss v Karfreitstrasse Nr. 10; v Beljaku: trafika dr. Maria Schludermann v Hauptplatz Nr. 7.

Za prijavo škode na hišni opravi in opremi po § 5 »Zakona o odškodnini za po vojni in preganjanju povzročeno stvarno škodo« je treba izpolniti beli formular št. X 225 (cena 90 grošev) in pripadajoči beli seznam za izgubljene stvari (»weisses Formblatt«, ki stane 30 grošev).

Za prijavo zahtevkov za škodo na poklicnem inventarju je po § 9 »Zakona o odškodnini za po vojni in preganjanju povzročeno stvarno škodo« treba poleg že omenjenega belega formularja X 225 uporabiti še plavo dopolnilno polo (cena 40 grošev) in plavi formular (cena 30 gr.).

Ako je bila škoda povzročena po ukrepah, ki imajo značaj političnega preganjanja, je pri prijavi treba uporabiti poleg omenjenih tiskovin še idečo dopolnilno polo.

V pisemnih naročilih pri državni tiskarni je treba natančno navesti, katere izmed obeh omenjenih formularjev želite, kajti sicer državna tiskarna ne more izvršiti naročila.

Prijavni formularji za odškodnino iz sklada za težke primere (Härtefonds) — Prošnja za izravnavo trdot po § 11 Zakona o odškodnini za po vojni in preganjanju povzročeno stvarno škodo — bodo kasneje na razpolago.

Prijave, to je za vsak posamezni primer potrebne tiskovine, je treba vložiti v dveh izvodih.

Ker bodo prizadeti pri izpolnjevanju tiskovin v številnih odškodninskih primerih potrebovali podrobnejša pojasnila, je na sedežu odškodninskega oddelka v Celovcu, Viktringerring 26 bil postavljen poseben urad z ustrezno izšolanim osebjem. Ta

urad je odprt za stranke od 8 do 12 ure vsak dan.

Za pojasnila v drugih v poštev prihajajočih mestih na Koroškem pa je predvidena ustanova posebnih uradnih dnevov, glede katerih bodo upravičenci ustrezno obveščeni preko dnevnega časopisja.

Posebno se opozarja, da bodo v smislu določil zakona pri reševanju imele prednost prošnje oseb, ki so ob vstopu v veljavo tega zveznega zakona dovršile 70. leto starosti in osebe, ki leta 1955 niso imele dohodkov nad 9.000 šilingov.

CERKVENI PRISPEVKI

„JAVNI POZIV“

Vse katoličane, ki so dolžni plačevati cerkveni prispevek, pa ga za 3. četrtletje 1958 (zaključeno 1. septembra 1958) še niso plačali, pozivamo, da v opominjalnem roku treh tednov, ki se začne 1. oktobra 1958, brez nadaljnega poziva plačajo svoj prispevek do 21. oktobra 1958 pri pristojnem župnem cerkvenem svetu in da pokažejo obenem svoj davčni predpis ali mezdni izkaz.

Cerkveni prispevek je po zakonu dolg, ki se mora plačati in Cerkev nima dolžnosti, da bi ga po svojih organih pobirala. Ako prispevek ni plačan, je dovoljena pravna pot. Organi, ki pobirajo cerkveni prispevek, uživajo pravno varstvo in imajo pravico, da zaračunajo do 2% plačljivega cerkvenega prispevka kot pobiralno pristojbino. Ker se cerkveni prispevek plačuje v četrtletnih delnih odplačilih in sicer 1. marca, 1. junija, 1. septembra in 1. decembra, zato je bil 1. septembra 1958 cerkveni prispevek za tri četrtine letnega prispevka že plačljiv.

FINANČNA ZBORNICA KRŠKE SKOFIJE

Celovec, Mariannengasse 2

LICITACIJA ZA SVETLO GOVEDO

Druga jesenska licitacija Zveze rejcev svetlega goveda za Koroško in Štajersko bo v četrtek, dne 9. oktobra v St. Vidu ob Glini, v živinorejski lopi. Začetek ob 9.30 uri. Uvrstitve v vrednostne razrede bo v sredo dne 8. oktobra ob 13. uri. Prignali bodo to pot samo krave in sicer 60 visokobrajnih krav in telic. Vse živali so preiskane glede tuberkuloze in bacila Bang ter so bile na planinski paši. Za nakup krav kot nadomestilo za izločene reagente so predvidene ustrezne podpore.

NOVO!

NOVO!

Ravnokar je izšla

Družinska pratika 1959

Cena 4.- šil., s poštnino 80 grošev več.

Naročila sprejema: MOHORJEVA DRUŽBA V CELOVCU,
KLAGENFURT, Viktringer Ring 26.

Prodajalcem nudimo znaten popust

Gebrauchtwagen mit Garantie ohne Risiko und ohne Provision

bei

Trampitsch & Co.

KLAGENFURT, Priesterhausgasse 6 - Villacherstraße 181

Radio aparati
šivalni stroji
kolesa
V VELIKI IZBIRI

Radiohaus
KERN
Klagenfurt, Burggasse

Ugodno plačilo na obroke

Vsa sadna drevesca — jabolčna do 20% cenejša kot drugod — vam dostavi domača drevesnica ing. Marko Polzer, pd. Vazar, p. St. Veit i. Jauntal.

SENZACIJA! Lahko dobite že polni brijski aparat »Royal Matic«, ki deluje brez električnega toka. Dobite ga tudi na obroke! Nenadomestljiv! Predvajanje pri: INGSTE WERKE, Klagenfurt, 10. Oktoberstrasse 4

Sončna očala - Sonnenbrillen

OPTIKER SEKERKA
KLAGENFURT, 10.-OKTOBER-STR.